

Rollen som tillitsvalgt

Norges Farmaceutiske Forening har ved utgangen av 2008 i underkant av 2900 medlemmer som er ansatt på rundt 780 arbeidsplasser. Eftersom det skal være minst én tillitsvalgt på hver arbeidsplass innebærer det at vi har om lag like mange tillitsvalgte i organisasjonen. I denne artikkelen skal vi se nærmere på hva rollen som tillitsvalgt innebærer.

TEKST:

Wencke Sartori Eide, forhandlingssjef i Norges Farmaceutiske Forening

MEDBESTEMMELSE RETT OG FORSKJELLIGE TYPER TILLITSVALGTE

Arbeidsmiljøloven legger opp til at den enkelte arbeidstaker skal ha innflytelse over egen arbeidssituasjon, og gir dermed den enkelte en form for direkte medbestemmelse. I tillegg finnes det regler om indirekte medbestemmelse hvor de ansatte får innflytelse gjennom sine representanter eller tillitsvalgte.

Arbeidslivet opererer med en rekke forskjellige typer tillitsvalgte som for eksempel lokale (arbeidsplass) tillitsvalgte, hovedtillitsvalgte, verneombud, hovedverneombud, ansattes representant i arbeidsmiljøutvalget og ansattes representant i styret. Hvordan de tillitsvalgte skal velges og hvilken rolle de har reguleres av regelverk som for eksempel arbeidsmiljølovens bestemmelser om verneombud og arbeidsmiljøutvalg, eller aksje-lovens bestemmelser om ansattes representanter i styret. Denne artikkelen dreier seg om de som er tillitsvalgte for NFF og som er valgt i tråd med hovedavtalene i de forskjellige tariffområdene. Disse kalles (arbeidsplass) tillitsvalgte og hovedtillitsvalgte i virksomheten, og er valgt av medlemmene i en virksomhet for å representere NFFs medlemmer i virksomheten.

ORGANISERINGEN AV TILLITSVALGTAPPARATET

De fleste av våre tillitsvalgte holder til på små arbeidsplasser, og noen er alene og dermed bare tillitsvalgt for seg selv. Det finnes også enkelte større arbeidsplasser, og noen steder er det naturlig å ha flere tillitsvalgte på en arbeidsplass, for eksempel en på hver avdeling. Hvordan valg av den tillitsvalgte foregår kan variere veldig. NFF har valgt en organisering av tillitsvalgtapparatet som er basert på interessefelleskap. Alle yrkesaktive medlemmer er med i en seksjon (eller forum for privatansatte for de som er ansatt i private virksomheter utenfor apotek). Vi har tre seksjoner; NFF-A for apotekansatte,

NFF-F for foretaksansatte og NFF-O for offentlig ansatte.

Alle medlemmene i seksjonen er med på å velge de hovedtillitsvalgte/styret i seksjonen, i tråd med retningslinjene for den enkelte seksjon. Styrene i seksjonene skal arbeide med lønns- og arbeidsavtalespørsmål, delta i forhandlingsutvalg og oppnevne en representant til Sentralstyret og til Representantskapet.

NFF-A består av ansatte i de private apotekene, og farmasøytene er primært ansatt i en av de tre kjedene; Apokjeden, Alliance Boots eller Vitus. I tillegg finnes det en del frittstående apotek, hvorav noen er knyttet til en av kjedene. I tillegg hører Diakonhjemmet og Lovisenberg sykehusapotek med i denne gruppen fordi de omfattes av samme overenskomst som de private apotekene. De ansatte i hver kjede velger tre hovedtillitsvalgte og minst ett varamedlem. Det samme gjøres i gruppen for frittstående apotek. Hver av hovedtillitsvalgtgruppene velger sin leder, og disse fire utgjør styret i NFF-A. Dette styret konstituerer igjen seg selv, og velger sin leder og hvem som skal sitte i Sentralstyret som representant for NFF-A.

NFF-F organiserer de foretaksansatte, dvs. medlemmer ansatt i sykehusapotekene og andre helseforetak. Styret for NFF-F består av den hovedtillitsvalgte i hvert av de fire sykehusapotekforetakene og en representant for medlemmene ansatt i de andre helseforetakene. Det skal også velges en varahovedtillitsvalgt i helseforetaket. Styret velger sin leder og konstituerer seg selv og velger hvem som skal sitte i Sentralstyret.

NFF-O ledes av et styre på tre medlemmer, samt to varamedlemmer, som velges direkte av medlemmene. I tillegg skal det være en eller flere tillitsvalgte på hver arbeidsplass.

Det er seksjonene som har ansvaret for å gjennomføre sentrale forhandlinger innenfor sitt område i samarbeid med Sentralstyret og sekretariatet. Seksjons-

styrene oppnevner forhandlingsutvalgene og Sentralstyret gir fullmakter avhengig av hva slags forhandlinger det dreier seg om. Stort sett er det de hovedtillitsvalgte som sitter i forhandlingsutvalget. I tillegg har forhandlingsutvalgene deltakere fra Sentralstyret – normalt leder – og sekretariatet.

De lokale tillitsvalgte involveres i mindre grad i forhandlinger, men avhengig av forhandlingsmodellen kan det forekomme. I de frittstående apotekene er det de lokale tillitsvalgte som må forhandle med arbeidsgiver i de lokale forhandlingene.

TILLITSVALGTES OPPGAVER

Den som er tillitsvalgt skal være et bindeledd mellom medlemmene og arbeidsgiver og mellom medlemmene og foreningen. Dermed er den viktigste oppgaven å sørge for at arbeidsgiver og andre medlemmer vet hvem som er tillitsvalgt. Når det velges ny tillitsvalgt er det derfor viktig å informere arbeidsgiver om det så raskt som mulig.

Tillitsvalgte skal være med og passe på at spillreglene i arbeidslivet blir fulgt, og det er en fordel for den tillitsvalgte å ha kjennskap til lover, avtaler og regler som gjelder på arbeidsplassen. Men det er kunnskap som man tilegner seg etter hvert, og det er ingen som forventer at en ny tillitsvalgt skal kunne alt. Vi anbefaler derimot alle arbeidstakere å lese sin egen arbeidskontrakt nøye. Dessuten bør alle ha lest overenskomsten/hovedtariffavtalen som gjelder for eget arbeidsforhold, for å kjenne til hvilke bestemmelser som regulerer arbeidsforholdet. Det samme gjelder for arbeidsreglementet (stort sett underskriver man på at man har lest arbeidsreglementet når man underskriver arbeidskontrakten). Når man er medlem i en organisasjon som NFF har man dessuten mulighet til å ta kontakt dersom det er ting man synes er uklart, eller det kan hende man kan finne mer informasjon på organisasjonens nettsider.

Tradisjonelt i fagforeninger er det de tillits-

valgte som skal svare på spørsmål fra medlemmene på arbeidsplassen. På større arbeidsplasser er det naturlig at de tillitsvalgte etter hvert har god kunnskap om regelverket og hvordan man kan løse problemer som måtte oppstå. De fleste av NFFs tillitsvalgte er på små arbeidsplasser og har mindre mulighet til å få opplæring i regelverk. Dermed forventes det også mindre av dem, og terskelen for å ta kontakt med en av de hovedtillitsvalgte i virksomheten eller sekretariatet bør være lav.

Alle hovedavtalene har bestemmelser om hva de tillitsvalgte skal informeres om og hva de skal være med og drøfte. Det skal gis informasjon om helt eller delvis salg eller nedleggelse, årsaken til det og konsekvensene. Videre skal regnskap og årsoppgjør forelegges de tillitsvalgte dersom de spør om det. Det må også gis informasjon om saker som skal drøftes. Informasjonen skal gis så tidlig som mulig.

Drøftinger skal innebære at arbeidstakerne får en reell innflytelse gjennom sine tillitsvalgte. Det er vesentlig at drøftingene foregår så tidlig som mulig slik at arbeidsgiver har mulighet til å vurdere innspillene fra de tillitsvalgte før de fatter en beslutning. Men det er fremdeles arbeidsgiver som tar avgjørelsen etter at de tillitsvalgte har fått uttalt seg. Hovedavtalen kan ha bestemmelser om at det skal dokumenteres at det har vært gjennomført drøftinger med de tillitsvalgte. Det skal gjennomføres drøftinger om virksomhetens ordinære drift, bl.a. økonomisk og driftsmessig status og utvikling og forhold som har umiddelbar sammenheng med arbeidsplassen og den daglige drift. Likeledes skal det gjennomføres drøftinger vedrørende omlegging av driften, som for eksempel endringer i driftsopplegg og metoder, eller innskrenkninger.

Det å være med i det lokale samarbeidsutvalget (kan også hete noe annet) er dermed en av de viktigste oppgavene de tillitsvalgte har, og det er her de har størst mulighet for å påvirke arbeidsgivers beslutninger. De tillitsvalgte skal være med på det nivået hvor beslutningen fattes. Dermed er det de hovedtillitsvalgte som skal være med på drøftinger dersom beslutningen tas på kjedenivå, mens det er den lokale tillitsvalgte som skal drøfte dersom det er apoteker som tar beslutningen. På en del arbeidsplasser finnes det samarbeidsavtaler som er spesielt tilpasset arbeidsplassen, og som kan gi detaljerte regler om hva som skal tas opp i samarbeidsutvalget. Dette er tilfellet i private apotek og i staten.

DE HOVEDTILLITSVALGTE

De hovedtillitsvalgte i virksomhetene fungerer mer og mer som et bindeledd mellom medlemmene og arbeidsgiver og medlemmene og sekretariatet, og løser mange saker selv. Det er en viktig utvikling i bedriftsdemokratiet, og bidrar positivt til at de ansatte gjennom sine tillitsvalgte blir bedre hørt i virksomheten. Dersom beslutningene ikke blir tatt lokalt er det de hovedtillitsvalgte som skal informeres og være med på drøftinger.

HVORDAN KAN MAN LÆRE MER OM TILLITSVALGTARBEID?

NFF gjennomfører årlig grunnkurs for de tillitsvalgte i private apotek, staten og sykehusapotekene og andre helseforetak. For tillitsvalgte i private apotek avholdes det noen år to kurs for å dekke behovet. Kursene organiseres og avholdes av sekretariatet i samarbeid med seksjonene.

På www.farmaceutene.no ligger artiklene fra «Aktuelt i arbeidslivet» som har stått i NFT, og som gir informasjon om enkelttema. I tillegg står det en del svar på spesifikke problemstillinger. Overenskomstene og hovedavtalene ligger også ute på nettsidene. Dersom du har et konkret spørsmål eller problem, går det an å ta kontakt med de hovedtillitsvalgte i din virksomhet eller seksjon, eller ta direkte kontakt med sekretariatet ved å sende en e-post til nff@farmaceutene.no.